

دکتر عبدالحسین زرین کوب

دکتر عبدالحسین زرین کوب در سال ۱۳۰۱ هجری شمسی در بروجرده دیده به جهان گشود. دکتر زرین کوب تحصیلات ابتدایی را در زادگاه خویش به پایان برد. سپس در کنار تحصیل در دوره متوسطه به تشویق و ترغیب پدر که مردی متشرع و دیندار بود، اوقات فراغت را صرف فراگیری علوم دینی و حوزه ای نمود، و ضمن تحصیل فقه و تفسیر و ادبیات عرب، به شعر عربی هم علاقمند شد. گرچه تا پایان سال پنجم متوسطه در رشته علمی تحصیل می کرد با این حال کمتر کتاب تاریخ و فلسفه و ادبیاتی بود که به زبان فارسی منتشر شده باشد، و او آن را در مطالعه نگرفته باشد. به دنبال تعطیلی کلاس ششم متوسطه در تنها دبیرستان شهر برای ادامه تحصیل به تهران رفت. اما این رشته ادبی را برگزید و در سال ۱۳۱۹ تحصیلات دبیرستانی را به پایان برد، و با وجود آنکه کتابهای سالهای چهارم و پنجم متوسطه ادبی را قبلاً نخوانده بود در میان دانش آموزان رشته ادبی سراسر کشور، رتبه دوم را به دست آورد. با بازگشایی مجدد دانشگاهها در سال ۱۳۲۰، دکتر عبدالحسین زرین کوب در امتحان ورودی دانشکده حقوق شرکت کرد. با آنکه پس از کسب رتبه اول، در دانشکده ثبت نام هم کرده بود، اما به الزام پدر، ناچار به ترک تهران شد. در همان ایام، علی اکبر دهخدا که ریاست دانشکده حقوق را به عهده داشت، از اینکه چنین دانشجوی فاضلی را از دست می داد، اظهار تاسف کرده بود. سرانجام اشتیاق به تحصیل بار دیگر او را به دانشگاه کشاند. در سال ۱۳۲۴، پس از آنکه در امتحان ورودی دانشکده علوم معقول و منقول، و دانشکده ادبیات حایز رتبه اول شده بود، وارد رشته ادبیات فارسی دانشگاه تهران شد. به هر تقدیر، عبدالحسین زرین کوب در سال ۱۳۲۷ به عنوان دانشجوی رتبه اول از دانشگاه فارغ التحصیل شد، و سال بعد وارد دوره دکتری رشته ادبیات دانشگاه تهران گردید و در سال ۱۳۳۴ از رساله دکتری خود با عنوان (نقد الشعر، تاریخ و اصول آن) که زیر نظر بدیع الزمان فروزانفر تألیف شده بود با موفقیت دفاع کرد.

دکتر زرین کوب در سال ۱۳۳۰ در کنار عده ایی از فضلالی عصر همچون عباس اقبال آشتیانی، سعید نفیسی، محمد معین، پرویز ناتل خانلری، غلامحسین صدیقی و عباس زریاب، برای مشارکت در طرح ترجمه مقالات دایره المعارف اسلام (۱E) طبع هلند، دعوت شد.

دکتر زرین کوب در ایام تحصیل در تهران، چندی نزد حاج شیخ ابوالحسن شعرانی به پرداخت و با مباحث حکمت و فلسفه، آشنایی بیشتر یافت. از همان روزگار با فلسفه های معاصر غربی نیز آشنا شد و بعد به مطالعه در باب تصوف نیز علاقمند گردید. استاد که از قبل با زبانهای عربی، فرانسوی و انگلیسی آشنا شده بود در سالهای جنگ دوم جهانی، با کمک بعضی از صاحب

منصبان ایتالیایی و آلمانی که در آن ایام در ایران به سر می بردند، به آموزش این دوزبان پرداخت. در سال ۱۳۲۳ نخستین کتاب او به نام (فلسفه، شعر یا تاریخ تطور شعر و شاعری در ایران) در بروجرد منتشر شد، در حالی که در این هنگام، حدود چهار سال یا کمی بیشتر از تاریخ تالیف کتاب می گذشت.

دکتر زرین کوب پس از آنکه به الزام پدر دانشکده حقوق را ترک گفت، به زادگاه خود بازگشت، و در خرم آباد و بعد در بروجرد به کار معلمی پرداخت، کاری که به تدریج علاقه جدی بدان پیدا کرد. در دوران معلمی، از تاریخ و جغرافیا و ادبیات فارسی گرفته تا عربی و فلسفه و زبان خارجی و حتی ریاضی و فیزیک و علم الهیات، همه را تدریس کرد. دکتر زرین کوب پس از اخذ درجه دکترا، از سوی استاد فروزانفر، برای تدریس در دانشکده علوم معقول و منقول دعوت شد و در سال ۱۳۳۵ یا رتبه دانشجویی، کار خود را دانشگاه تهران آغاز کرد و به تدریس تاریخ اسلام، تاریخ ادیان، تاریخ کلام و مجادلات فرق، تاریخ تصوف اسلامی و تاریخ علوم پرداخت. پس از دریافت رتبه استادی دانشگاه تهران (۱۳۳۹ ش) دکتر زرین کوب چندی نیز در دانشسرای عالی تهران، و دوره دکترا ادبیات فارسی دانشگاه تهران و در دانشکده هنرهای درماتیک به افاضه پرداخت. در سالهای ۱۳۴۷ تا سال ۱۳۴۹ در آمریکا به عنوان استاد میهمان در دانشگاههای کالیفرنیا و پرینستون به تدریس علوم انسانی دانشگاه تهران انتقال یافت و در دو گروه تاریخ و ادبیات مشغول به کار شد.

دکتر زرین کوب در ۲۴ شهریور ۱۳۷۸ به دلیل بیماریهای قلب و چشم و پروستات در گذشت.

آثار دکتر عبدالحسین زرین کوب

- ۱- دو قرن سکوت / ۲- تاریخ مردم ایران پیش از اسلام / ۳- تاریخ مردم ایران بعد از اسلام / ۴- بامداد اسلام / ۵- کارنامه اسلام /
- ۶- ارزش میراث صوفیه / ۷- پله پله تا ملاقات خدا / ۸- سرنی / ۹- با کاروان حله / ۱۰- پیر گنجه در جستجوی ناکجا آباد .....